

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет географічний
Кафедра туризму та готельного господарства

СИЛАБУС
нормативно освітнього компонента

ЕКОЛОГІЧНИЙ ТУРИЗМ

підготовки	Бакалавр
спеціальності	242 Туризм і рекреація
освітньо-професійної програми	Туризм

Силабус освітнього компонента «ЕКОЛОГІЧНИЙ ТУРИЗМ» підготовки бакалавра, галузі знань 24 Сфера обслуговування, спеціальності Туризм і рекреація, за освітньо-професійною програмою Туризм.

Розробник: Тищук І. В., доцент кафедри туризму та готельного господарства, кандидат економічних наук.

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми:

Ільїн Л. В.

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри туризму та готельного господарства
протокол № 1 від 29 серпня 2023 р.

Завідувач кафедри:

Ільїн Л. В.

1. Опис освітнього компонента

Денна форма навчання

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна форма навчання	Галузь знань: 24 Сфера обслуговування	Нормативний
Кількість годин/кредитів 90/3	Спеціальність: 242 Туризм і рекреація Освітньо-професійна програма: Туризм	Рік навчання – 1
ІНДЗ: немає	Освітній рівень: перший (бакалаврський)	Семестр – 1
		Лекції – 18 год.
		Практичні – 18 год.
		Самостійна робота – 48 год.
		Консультації – 6 год.
		Форма контролю: залік
Мова навчання		Українська

2. Інформація про викладача

Викладач: Тищук Інна Володимирівна, кандидат економічних наук, доцент кафедри туризму та готельного господарства

Контактна інформація викладача: 0958250867

Електронна пошта: innatv78@gmail.com

Адреса викладання курсу: вул. Банкова, 9, корпус С, ВНУ імені Лесі Українки

Кафедра – туризму та готельного господарства

Факультет – географічний

3. Опис освітнього компонента

3.1. Анотація освітнього компонента. Екологічний туризм, стає все більш актуальним у сучасному світі через зростання свідомості про важливість охорони навколишнього середовища та природних ресурсів. Цей вид туризму спрямований на заохочення подорожей, які мають мінімальний негативний вплив на природні екосистеми та сприяють їх збереженню. Екологічний туризм сприяє розвитку збалансованого підходу до туристичної діяльності, що враховує потреби місцевого населення, природних ресурсів та туристів.

З урахуванням зростання екологічної свідомості серед туристів та громадськості, екологічний туризм стає не тільки способом відпочинку, а й засобом збереження природного довкілля та підтримки екологічно сталого розвитку.

ОК «Екологічний туризм» вивчається студентами підготовки «Бакалавра» за освітньою програмою «Туризм» на першому курсі. Вивчення дисципліни забезпечує засвоєння студентами базових знань, умінь та практичних навичок з екологічного туризму направлених на виявлення еколого-туристичних ресурсів, створення туристичного продукту та його реалізації з найменшим впливом на довкілля.

3.2. Пререквізити та постреквізити освітнього компонента.

Пререквізити освітнього компонента: базові знання зі шкільних курсів географії.

Постреквізити освітнього компонента: основні положення освітнього компонента «Екологічний туризм» мають застосовуватися при вивченні дисциплін «Туристична картографія», «Самодіяльний туризм», «Сільський зелений туризм».

3.3. Мета і завдання освітнього компонента. Метою викладання освітнього компонента «Екологічний туризм» є ознайомлення студентів з основними формами екологічного туризму, його змістом та структурою в Україні та зарубіжних країнах, як активною формою відвідування природних територій з особливими природними і культурними умовами. Здійснювати підготовку висококваліфікованих працівників сфери туризму, які зможуть надавати якісну інформацію під час організації туристських екологічних подорожей та створенні екологічних стежок.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Екологічний туризм» є оволодіння теоретичними і практичними навиками про особливості та напрямки його проведення, використання даного напрямку туризму для добробуту природних територіальних комплексів та туристів.

3.4. Результати навчання (компетентності).

У результаті вивчення дисципліни студенти мають здобути наступні практичні навички та уміння:

Загальні компетентності:

ЗК 02. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 05. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

Фахові компетентності:

ФК 15. Знання та розуміння предметної області та розуміння специфіки професійної діяльності.

ФК 16. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ФК 19. Розуміння сучасних тенденцій і регіональних пріоритетів розвитку туризму в цілому та окремих його форм і видів.

ФК 20. Розуміння процесів організації туристичних подорожей і комплексного туристичного обслуговування (готельного, ресторанного, транспортного, екскурсійного, рекреаційного).

ФК 28. Здатність працювати у міжнародному середовищі на основі позитивного ставлення до несхожості до інших культур, поваги до різноманітності та мультикультурності, розуміння місцевих і професійних традицій інших країн, розпізнавання міжкультурних проблем у професійній практиці.

Результати навчання:

РН 3. Знати і розуміти основні форми і види туризму, їх поділ.

РН 4. Визначати основні форми і види туризму, розуміти їх поділ.

РН 7. Розробляти, просувати та реалізовувати туристичний продукт.

РН 16. Діяти у відповідності з принципами соціальної відповідальності та громадянської свідомості.

РН 18. Адекватно оцінювати свої знання і застосовувати їх в різних професійних ситуаціях.

РН 20. Виявляти проблемні ситуації і пропонувати шляхи їх розв'язання.

РН 22. демонструвати виконання професійних завдань у стандартних та невизначених ситуаціях.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю/ Бали
Змістовий модуль 1. Історія розвитку, принципи та види екологічного туризму						
Тема 1. Основні поняття по екологічний туризм, завдання та особливості.	10	2	2	6	-	ДС/5
Тема 2. Екологічний туризм: принципи, види, ознаки та функції. Правова основа екотуризму.	11	2	2	6	1	Т/5
Тема 3. Особливості екологічного туризму. Об'єкти природо заповідного фонду як ресурсна база для розвитку екологічного туризму.	11	2	2	6	1	РК/4
Разом за модулем 1	32	6	6	18	2	14
Змістовий модуль 2. Методичні основи екологічного туру (маршруту)						
Тема 4. Екологічні стежки як туристична атракція екологічного туризму. Класифікація екологічних стежок.	11	2	2	6	1	ІРС/5
Тема 5. Проектування екологічних стежок. Облаштування та маркування екологічної стежки. Інформаційне наповнення.	11	2	2	6	1	ІРС/5
Тема 6. ГІС-технології у формуванні екологічних стежок.	12	2	2	8	-	ТР/4
Разом за модулем 1	34	6	6	20	2	14
Змістовий модуль 3. Проблеми та перспективи розвитку екологічного туризму						
Тема 7. Вимоги до екологічного туризму. Екологічна етика.	8	2	2	4	-	ДС/4
Тема 8. Безпека в екологічному туризмі. Природні небезпеки та екологічні ризики.	9	2	2	4	1	ДС/4
Тема 9. Екологічний туризм на природо-заповідних територіях Волинської області.	7	2	2	2	1	ІРС/4
Разом за модулем 3	24	6	6	10	2	12
Види підсумкових робіт						Бал
Модульна контрольна робота						МКР/60
Всього годин/Балів	90	18	18	48	6	100

*Форми контролю: ДС – дискусія; РМГ – робота в малих групах; ЗПР – захист практичної роботи; УО – усне опитування; ДП – доповідь з презентацією.

6. Завдання для самостійного опрацювання

	Тема	Кількість годин
1.	Предмет і завдання дисципліни. Загальні поняття та визначення туризму. Поняття «екологічний туризм»: визначення, характеристика	4

2.	Передумови виникнення екологічного туризму. Етапи розвитку туризму. Туризм та екологія. Негативні аспекти впливу масового туризму на природу. Туристичний потенціал України як міжнародного туристичного центру.	4
3.	Основні завдання і функції екологічного туризму. Принципи екологічного туризму. Види та типи екотуризму, та їх ознаки.	4
4.	Основні концепції та моделі екологічного туризму. Ознаки екологічного туризму. Типи екологічних туристів.	4
5.	Екологічні стежки як туристична атракція екологічного туризму. Роль екологічних стежок у роботі природоохоронних установ. Класифікація екологічних стежок.	4
6.	Основні етапи проектування екологічних стежок. Вибір пунктів маршруту.	4
7.	Вибір початкового та кінцевого пунктів маршруту. Розробка схеми маршруту.	4
8.	Знакування та маркування екологічної стежки. Облаштування оглядових майданчиків.	4
9.	Інформаційні стенди та їх наповнення. Правила облаштування зон для відпочинку. Паспорт екологічної стежки.	4
10.	Основні вимоги до проведення екологічних турів. Комплектування туристичних груп.	4
11.	Організація роботи керівника туристичної групи. Екологічна етика. Десять заповідей еко туриста. Суть поняття «безпека в еко туризмі», чинники небезпеки виникнення екстремальних ситуацій в туристичному поході. Психологічний аспект подолання екстремальних ситуацій і катастроф.	4
12.	Географія об'єктів екологічного туризму розміщених на території України. Особливості розвитку екологічного туризму у Волинській області. Природо-заповідний фонд Волинської області. Екологічні стежки Волинської області.	4
Всього годин		48

6. Політика оцінювання

Основні принципи організації поточного й підсумкового контролю знань здобувачів освіти розкриває «Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки» (посилання: https://vnu.edu.ua/sites/default/files/2022-07/Polozh_pro_otzin_%D1%80%D0%B5%D0%B4%2B%D0%9C%D0%95%D0%94.pdf).

6.1 Політика викладача щодо здобувача освіти.

Студент зобов'язаний в повному обсязі оволодіти знаннями, вміннями, практичними навичками та компетентностями з освітнього компонента «Екологічний туризм». При вивченні освітнього компонента необхідно спиратися на конспект лекцій, рекомендовану основну та додаткову навчальну, наукову літературу. Вітається використання інших джерел з альтернативними поглядами на ті чи інші питання задля формування продуктивної дискусії з проблем освітнього компонента. Високо оцінюється прагнення здобувачів вищої освіти: активно працювати на практичних заняттях (брати участь в обговоренні дискусійних питань), повною мірою долучатися до активних форм навчання, відпрацьовувати пропущені практичні заняття.

Студент зобов'язаний відвідувати заняття всіх видів відповідно до встановленого розкладу з метою поточного та підсумкового оцінювання знань, не запізнюватися, мати відповідний зовнішній вигляд. У разі відсутності через хворобу надати відповідну довідку. Здобувач вищої освіти повинен дотримуватися навчальної етики, поважно ставитися до учасників процесу навчання, бути толерантним, доброзичливим, виваженим у спілкуванні зі студентами та викладачами, уважним і дотримуватися дисципліни та часових (строкових) параметрів навчального процесу.

Недопустимо: пропуски та запізнення на заняття, користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття (крім випадків, передбачених методичними рекомендаціями викладача), списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання, наявність незадовільних оцінок за 50% і більше зданого теоретичного і практичного матеріалу.

6.2. Політика щодо академічної доброчесності.

Обов'язковою вимогою є дотримання норм академічної доброчесності. Дотримання принципів академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань поточного та підсумкового контролю без використання зовнішніх джерел інформації (наприклад, окрім випадків, дозволених викладачем, підготовки практичних завдань під час заняття); надання достовірної інформації про результати власної (наукової) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації. Списування під час модульних контрольних робіт та екзамену заборонені (в т. ч. із використанням мобільних пристроїв). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час онлайн тестування.

Політика, стандарти та процедури дотримання академічної доброчесності у Волинському національному університеті імені Лесі Українки знайшли своє відображення в «Кодексі академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки» (посилання: <https://ra.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/11/Kodeks-akademichnoyi-dobrochesnosti.pdf>).

Вимоги до академічної доброчесності визначаються Положенням про систему запобігання та виявлення академічного плагіату у науково-дослідній діяльності здобувачів вищої освіти і науково-педагогічних працівників Волинського національного університету імені Лесі Українки (посилання: <http://ra.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/03/polozhennya-pro-antyplagiat.pdf>).

6.3. Політика щодо дедлайнів та перекладання.

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Пропущені заняття відпрацьовувати у визначений викладачем час. Перекладання будь-яких видів робіт, передбачених силабусом освітнього компонента, з метою підвищення підсумкової модульної оцінки, не дозволяється.

6.4. Політика щодо зарахування результатів формальної, неформальної та інформальної освіти.

Результати навчання, здобуті шляхом формальної, неформальної та/або інформальної освіти, визнаються у Волинському національному університеті імені Лесі Українки шляхом валідації (https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/08/2022_%D0%92%D0%B8%D0%B7%D0%BD%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D1%80%D0%B5%D0%B7%D1%83%D0%BB_%D1%82%D0%B0%D1%82i%D0%B2_%D0%92%D0%9D%D0%A3_i%D0%BC._%D0%9B.%D0%A3._%D1%80%D0%B5%D0%B4.pdf).

Визнанню можуть підлягати такі результати навчання, отримані в неформальній освіті, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як освітньому компоненту в цілому, так і його окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню, контрольній роботі тощо, які передбачені програмою (силабусом) освітнього компонента.

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, відбувається в семестрі, що передує семестру початку вивчення освітнього компонента, або під час вивчення ОК, але довший термін, наприклад, не пізніше 01 грудня та 01 травня, враховуючи ймовірність непідтвердження здобувачем результатів такого навчання.

7. Підсумковий контроль

Форма підсумкового контролю – залік. Залік викладач виставляє за результатами поточної роботи за умови, що здобувач освіти виконав ті види навчальної роботи, які визначено силабусом. У випадку, якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття (з поважних причин), на консультаціях він має право відпрацювати пропущені заняття та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми.

У дату складання заліку викладач записує у відомість суму поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи (шкала від 0 до 100 балів). У випадку, якщо здобувач освіти протягом поточної роботи набрав менше як 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості в усній формі. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання, анулюються. Максимальна кількість балів на залік під час ліквідації академічної заборгованості, як правило, 100.

8. Перелік питань до заліку

1. Предмет і завдання дисципліни екологічний туризм.
2. Загальні поняття та визначення туризму.
3. Поняття «екологічний туризм»: визначення, характеристика.
4. Передумови виникнення екологічного туризму.
5. Етапи розвитку туризму.
6. Туризм та екологія. Негативні аспекти впливу масового туризму на природу.
7. Концепції сталого розвитку туризму.
8. Основні завдання і функції екологічного туризму.
9. Принципи екологічного туризму.
10. Види та типи екотуризму, та їх ознаки.
11. Ознаки екологічного туризму. Типи екологічних туристів.
12. Основні концепції та моделі екологічного туризму.
13. Програмно-правові та організаційні основи розвитку екологічного туризму.
14. Міжнародні та вітчизняні туристичні організації.
15. Природно-кліматичні та історико-культурні ресурси.
16. Характеристика основних об'єктів екологічного туризму.
17. Категорії природо-заповідного фонду України.
18. Територіальне зонування національних природних парків, їх використання в екотуристичних цілях.
19. Методичні підходи до туристського навантаження природно-заповідних територій.
20. Екологічні стежки як туристична атракція екологічного туризму.
21. Роль екологічних стежок у роботі природоохоронних установ.
22. Історія створення екологічних стежок. Класифікація екологічних стежок.
23. Основні етапи проектування екологічних стежок.
24. Вибір пунктів маршруту.
25. Вибір початкового та кінцевого пунктів маршруту.
26. Розробка схеми маршруту.
27. Знакування та маркування екологічної стежки.
28. Облаштування оглядових майданчиків.
29. Інформаційні стенди та їх наповнення.
30. Правила облаштування зон для відпочинку.
31. Паспорт екологічної стежки.

32. Використання картографічних матеріалів при проектуванні екологічних маршрутів.
33. Огляд основних ГІС при проектуванні екологічних маршрутів.
34. Основні вимоги до проведення екологічних турів.
35. Комплектування туристичних груп.
36. Організація роботи керівника туристичної групи.
37. Екологічна етика. Десять заповідей екотуриста.
38. Організація розміщення екотуристів, класифікація засобів розміщення.
39. Організація харчування туристів в екологічних турах.
40. Облаштування бівуаків. Утилізація відходів. Транспортні туристські перевезення.
41. Суть поняття «безпека в екотуризмі», чинники небезпеки виникнення екстремальних ситуацій в туристичному поході.
42. Психологічний аспект подолання екстремальних ситуацій і катастроф.
43. Медичний аспект екстремальних ситуацій і катастроф.
44. Туристичний потенціал України як міжнародного туристичного центру.
45. Географія об'єктів екологічного туризму розміщених на території України.
46. Особливості розвитку екологічного туризму у Волинській області.
47. Природо-заповідний фонд Волинської області.
48. Екологічні стежки Волинської області.

9. Шкала оцінювання

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	
1–59	Не зараховано (необхідне перескладання)

10. Рекомендована література та інтернет ресурси

Основна:

1. Грановська В. Г., Морозов О. В., Крикунова В. М., Морозова О. С. Словник-довідник: Туризм і природно-рекреаційний потенціал : науково-методичне видання / В. Г. Грановська, О. В. Морозов, В. М. Крикунова, О. С. Морозова. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. 108 с.
2. Гринасюк А. Р., Ільїн Л. В. Атрактивність ландшафтів Волинської області : теорія і практика оцінювання : монографія. Луцьк : Вежа-Друк, 2019. 196 с.
3. Лісовський П.М. Туристична діяльність: інновація, інвестиція, рекреація : навч. посіб. Київ : Видавництво Ліра-К, 2022. 124 с.
4. Тарасова В. В., Нестерчук І. К., Ковалевська І. М., Осіпчук А. С. Географія туризму: Екологічний туризм: підручник. Житомир, 2021. 252 с.
5. Тарасова В. В., Нестерчук І. К., Ковалевська І. М., Осіпчук А. С. Географія туризму: Екологічний туризм: підручник. Житомир, 2021. 252 с.

Додаткова:

6. Безугла Л.С. Закордонний досвід становлення та розвитку екологічного туризму та можливості його використання в Україні. *Науковий вісник Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу. Серія: Економіка та управління в нафтовій і газовій промисловості.* 2020, №2 (22). С.118-127.

7. Бігус М.М., Гальків Л.І., Добушовський П.А. Туристичний бізнес під впливом сучасних змін, зумовлених світовими викликами. Науковий погляд: економіка та управління. 2020. № 3. С. 7–12. DOI: <https://doi.org/10.32836/2521-666X/2020-69-1>

8. Гринасюк А. Р., Нечипорук М. А., Єрко І. В. Зарубіжний досвід проектування туристичних маршрутів за універсальним дизайном. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Географічні науки*. 2019. № 31 (385). С. 142–150.

9. Лазарева О.В. Детермінанти збалансованого екотуризму в країнах європейського союзу. *Інвестиції: практика та досвід*. 2021. № 5. С. 17–23. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2021.5.17>

10. Машіка Г.В. Туристично-господарський потенціал Карпатського регіону як домінуюча складова його ефективного використання. *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна: зб. наук. праць. Серія: «Геологія – Географія – Екологія»*. 2017. Вип. 46. С. 113-121.

11. Нечипорук М. А., Гринасюк А. Р. Розробка моделі екологічної стежки «Вікно в світ птахів». *Сучасна наука та освіта Волині* : зб. матеріалів наук.-практ. конф. (Володимир Волинський, 22 листопада 2018 р.). Луцьк : Волиньполіграф, 2018. 246–249 с.

12. Тищук І.В. Туристично-рекреаційний потенціал Волинського регіону. *Матеріали XXVIII Міжнародна науково-практична конференція «Інформаційні технології: наука, техніка, технологія, освіта, здоров'я. MICROCAD-2020»*. Харків, 2020. С. 115.

Інтернет-ресурси:

1. Бібліотека Волинського національного університету імені Лесі Українки : веб-сайт. URL: <https://library.vnu.edu.ua/> (дата звернення: 30.08.2023).

2. Все про туризм. Туристична бібліотека : веб-сайт. URL: <https://tourlib.net> (дата звернення: 09.01.2023).

3. Інститут регіональних досліджень Національної академії наук України : URL: <http://irr.org.ua> (дата звернення: 09.01.2023).

4. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського : веб-сайт. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/> (дата звернення: 30.08.2022).

5. Про затвердження Положення про рекреаційну діяльність у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду України: Наказ Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від 26.07.2022 р. № 256. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1043-22#Text>

6. Про туризм: Закон України від 15.09.95 р. № 325/95-ВР. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80#Text>

7. Рекреація і туризм. Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України. Офіційний сайт. URL: <https://wownature.in.ua/pro-nas/nasha-diialnist/rekreatsiia/>